

Оксана Вовкодав

асистент кафедри англійської філології

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

м. Дніпро, Україна

<https://orcid.org/0000-0003-1540-3614>oksanakozyr27@gmail.com**ІНТЕРПРЕТАЦІЯ АБСТРАКТНОГО ІМЕНІ ТА ЙОГО СЕМАНТИЧНІ ОЗНАКИ**

У статті здійснено спробу пояснення специфіки інтерпретації абстрактних іменників в англійській мові та їх семантичних ознак. Узагальнено, що об'єкт, який позначається іменником, розуміється такий, що бере участь в особливій, призначеній для нього дійсності, й відбивається в психіці людини. На рівні репрезентації така природна участь об'єкта в дійсності відбивається в конгруентності іменного і дієслівного компонентів пропозицій один одного, в їх семантичному узгодженні. Відтак, підкреслено, якщо об'єкт, який позначається іменником входить в класи різного роду, то природне використання його може бути різним, і структури діяльності, в яких він бере участь, також різні. Відзначено, що висунуте положення не завжди справджується щодо абстрактних слів. Узагальнено, що абстрактні іменники можуть позначати різні об'єкти думки в однаковому контексті, наприклад: оскуру a place (job), оскуру a place (space). Виходячи з цього, здійснено припущення, що знання людиною значення даних іменників менш зосереджене навколо предметного елемента такого значення, тобто знання про об'єкти дійсного світу, які охоплюються певним іменником пригнічується іншим знанням – знанням їх функціональності, зануреності в подію. У семантичній репрезентації таких іменників існує певне ядро. Основою для утворення абстрактних іменників в англійській мові слугують наступні суфікси: -age, -ance/-ence, -ancy/-ency, -dom, -hood, -ing, -ion/-tion / -ation, -ism, -ment, -ness, -ship, -th, -ty, -ing, -ness, -ism, -ance. Установлено, що для визначення значення похідного слова, доцільно розглянути поєднання одного і того ж суфікса з різними основами і поєднання однакових основ з різними суфіксами. Наприклад, суфікси -ity і -ism утворюють абстрактні іменники від основ прикметників.

Ключові слова: інтерпретація; абстрактна лексика; абстрактні імена; семантичні ознаки; семантичне значення.

1. ВСТУП

Аналіз концептуального змісту абстрактних іменників можливий шляхом апелювання до їх тлумачення в словникових дефініціях. В результаті такого аналізу виявляються концептуальні сфери, які вербалізують абстрактні іменники. Виділення концептуальних сфер дозволяє визначити, яка частина їх змісту фіксується значеннями іменників, а також з'ясувати, як іменники актуалізують відповідні концептуальні галузі, набувають різних смислів в процесі функціонування, окреслюючи той чи інший їх (сфер) контекст [Тома 2011, с. 289]. Звернення до словникового значення обґрунтовується тим, що лексикографічні описи є конвенціональними, словники відбивають загальноприйняті способи осмислення слова тощо. Тому аналіз словникових дефініцій розкриває концептуальний зміст колективного знання [Тименко 2013]. Слідом за іншими дослідниками, ми розуміємо під дефініцією іменника структуру знання, яка пов'язана з об'єктом позначеним цим іменником. У дефініції виділяється слово-ідентифікатор, яке дозволяє впізнати концептуальну сферу, що актуалізуються даним/конкретним іменником [Пвлина 1997, с. 6].

Дослідження показує, що абстрактні слова визначаються в словниках лінгвістично: один через одного або за допомогою конкретизації [Горський 1961, с. 41]. З цього випливає, що названі іменники представляють собою мовні кореляти одиниць різного рівня категоризації, а також те, що в значенні цих мовних одиниць фіксуються приблизно однакові способи семантичного осмислення, тобто концептуалізації аспектів дійсності.

Аналіз вербалізованої абстрактними іменниками концептуальних сфер показує зорієнтованість картини світу на людину. Деякі дефініції абстрактних іменників складаються з двох частин. Одна з них відображає знання про той ідеальний об'єкт світу, який позначається даним іменником, про його характеристики, відмінні риси, складники, інша – знання про те, що цей об'єкт залучений в певний вид діяльності, тобто це пропозиційна частина дефініції, що мотивує до виконання іменником тієї чи іншої семантичної ролі в структурі висловлювання.

Метою статті є загальний аналіз дефініції «абстрактні іменники» й визначення особливостей їх інтерпретації та семантичного значення. Об'єктом дослідження є абстрактні іменники в усному сучасній англійській мові, предметом дослідження - кількісні, лексико-семантичні характеристики і соціолінгвістичні особливості тлумачення та утворення абстрактних іменників

2. ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Об'єкт, який позначається іменником, розуміється такий, що бере участь в особливій, призначеній для нього дійсності, й відбивається в психіці людини. «Репрезентація», – відзначає С. Павліна, – «визначається як викликання в пам'яті різних процедур дії для оперування з об'єктом при відсутності перцептивного підкріплення з боку об'єкта. Як такий, розвиток репрезентації пов'язаний з пам'яттю на відсутні об'єкти і їх просторове розташування» [Павліна 1997, с. 9].

На рівні репрезентації така природна участь об'єкта в дійсності відбивається в конгруентності іменного і дієслівного компонентів пропозиціях один одного, в їх семантичному узгодженні. Відтак, підкреслено, якщо об'єкт, який позначається іменником входить в класи різного роду, то природне використання його може бути різним, і структури діяльності, в яких він бере участь, також різні. Відзначено, що висунуте положення не завжди справджується щодо абстрактних слів.

Виходячи з цього, здійснено припущення, що знання людиною значення даних іменників менш зосереджене навколо предметного елемента такого значення, тобто знання про об'єкти дійсного світу, які охоплюються певним іменником пригнічується іншим знанням – знанням їх функціональності, зануреності в подію. У семантичній репрезентації таких іменників існує певне ядро. В рамках досліджень, які визнають інтерпретування деяких десемантизованих абстрактних слів, що виражають базові концепти [Перева 1976, с. 56], пояснення таких особливостей «поведінки» лексичної одиниці представляє значні труднощі. Базові концепти в названій концепції – це примітиви, які вважаються самоочевидними, самодостатніми і не можуть бути визначені.

Відповідно до теорії генеративного лексикону, примітивами слід вважати не набір концептів, а механізми породження [Загнітко 2006, с. 34]. Дійсність відбивається в концептуальній системі людини, яка набуває структуру в процесі породження концептуальних типів на основі організуючого принципу смислових ролей. Таким чином, базові концепти є смислопороджуючими векторами для інтерпретації абстрактних іменників. Але не статичними, якими вони виявляються в названих вище теоріях, тому концепт, який транслює абстрактний іменник не можна вважати стійким, тоді як він завжди динамічний, різний в кожному акті породження.

Можна провести аналогію даного погляду з рамковими концептами. У таких концептів є певна, основна актуальна ознака, яка становить їх головний зміст і є тією рамкою, яка може «приміряються, накладатися» на той чи інший фрагмент дійсності [Бекбалаєв 1979, с. 7]. Концепти абстрактних іменників, враховуючи множинність відображених в них фрагментів дійсності, можна вважати рамковим.

Важливим елементом мовного знання, зміст якого виводиться «на поверхню» семантичного значення абстрактних іменників є сполучуваність. Згідно з традиційними формальним уявленням, іменники позначають предмети. «Іменник – клас повнозначних слів, який включає в себе назви предметів й живих істот і може виступати в реченні переважно в ролі підмета і доповнення. Існують об'єктивні підстави для відрізнення імен від слів інших

типів. Позамовною підставою слугує те, що ім'я позначає річ, тоді як дієслово – ознаку або ставлення, відмінність цих позамовних сутностей об'єктивне і не залежить від мови» [Бернацька 1995, с. 75].

Для того щоб спростити інтерпретацію семантичного значення абстрактних іменників науковці вдаються до класифікації способів їх утворення. Основою для утворення абстрактних іменників в англійській мові слугують наступні суфікси: -age, -ance/-ence, -ancy/-ency, -dom, -hood, -ing, -ion/-tion / -ation, -ism, -ment, -ness, -ship, -th, -ty. Тоді як А. Бекбалаєв виділяє кілька продуктивних суфіксів в сучасній англійській, з яких утворюються абстрактні іменники, зокрема мова йде про такі, як -ing, -ness, -ism, -ance. Натомість Ю. Бернацька виокремлює перелік способів словотворення, що описує найбільш уживані моделі словотворення абстрактних іменників [Бернацька 1995, с. 78]. З них ми виділили і згрупували такі моделі утворення абстрактних іменників:

1. Основа дієслова і суфікс -age утворюють абстрактні іменники зі значенням стану або результату дії (breakage, shortage).

2. Основа дієслова і суфікси -ation; -ion/tion; -ition утворюють абстрактні іменники зі значенням дії, процесу (examination, preparation; election, suggestion; competition, repetition).

3. Основа імені і суфікси -cy/acy; -dom утворюють абстрактні іменники зі значенням стану, якості (accuracy, privacy; boredom, freedom).

4. Дієслівна основа і суфікс -ence/ency; -ance/ancy; -ment; -sion; -ure/ture / sure. Тут абстрактні іменники мають значення процесу або результату дії (existence, preference; acceptance, resistance; agreement, development; decision, impression; departure, pressure).

5. Основа іменника і суфікс -hood утворюють абстрактні іменники зі значенням стану, ступеня відносин (childhood, motherhood).

6. Основа прикметника і суфікси -ibility; -ness; -ty / ity. – абстрактні іменники означають стан, якість (flexibility, possibility; darkness, weakness; ability, safety).

7. Дієслівна основа і суфікс -ing утворюють абстрактні іменники зі значенням дії в процесі (boiling, planning).

8. Дієслівна або іменна основа і суфікс -ism – абстрактні іменники означають якість або який-небудь рух (heroism, socialism).

9. Основа іменника і суфікс -ship утворюють абстрактні іменники зі значенням стану, положення, зв'язку між людьми (citizenship, friendship).

10. Основа прикметника або дієслова і суфікс -th. – абстрактні іменники означають якість (growth; truth).

11. Дієслівна або іменна основа і суфікс -y утворюють абстрактні іменники зі значенням якості або стану (difficulty, discovery).

Для того щоб інтерпретувати значення похідного слова абстрактних іменників, можна розглянути поєднання одного і того ж суфікса з різними основами і поєднання однакових основ з різними суфіксами. Наприклад, суфікси -ity і -ism утворюють абстрактні іменники від основ прикметників.

Однак значення похідних слів, утворених з цими суфіксами, різняться. Різницю значень можна розглянути на прикладі двох похідних слів, утворених від однієї і той же основи. Наведемо приклади таких слів, як formality/formalism, humanity/humanism, reality/realism, які мають однакову основу. Так, можна зробити висновок про те, що похідне з суфіфіком -ity означає якість, позначене прикметником, а похідне з суфіфіком -ism – ідеологію.

Проводячи подібні порівняння, А. Перева визначає значення суфікса -ness. Цей суфікс використовується для утворення абстрактних іменників зі значенням якості від основ прикметників. Автор пише, що таке значення легко виводиться з порівняння основ і похідних слів, утворених з цим суфіфіком: good/goodness; kind/kindness; lonely/loneliness; ready/readiness; righteous/righteousness; slow/ slowness [Перева 1976, с. 89].

Суфікс -ion також використовується для утворення абстрактних іменників, але від основ дієслова. Значення похідного слова визначається як дія або стан (cultivation, liberation). У давньоанглійській мові найпродуктивнішим суфіфіком утворення абстрактних іменників був

суфікс *-nes* (в сучасному варіанті *-ness*). Цей суфікс є продуктивним і на сучасному етапі. З цим суфіксом утворювалися абстрактні іменники зі значенням абстрактної властивості, якості, стану, а також дії або результату дії. Найбільшу численну групу похідних з даними суфіксом становили абстрактні іменники від основи прикметника. Прикладами можуть слугувати такі слова як *godnes* (доброта), *swiftnes* (швидкість), *widnes* (ширина).

Другу групу абстрактних іменників з даними суфіксом складають слова, утворені від основ дієприкметників минулого часу (*asennednes* – народження, *druncenes* – сп'яніння). Абстрактні іменники цієї групи мають значення, схоже зі значенням віддієслівних абстрактних імен – дія, результат дії. Однак якщо дієприкметники минулого часу функціонують як прикметники, то А абстрактні іменники мають значення стану або властивості.

Віддієслівні абстрактні іменники мають значення дії, процесу (*fyilignes* – вчинення), а також стану, почуття (*aebilignes* – обурення). Крім цих виділяється нечисленна група слів, утворених від основ іменників. Похідні абстрактні іменники мають значення стану або заняття (*aefestnes* – заздрість, *nidnes* – потреба).

3. ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ НАУКОВИХ РОЗВІДОК

Сучасні лінгвістичні дослідження спрямовані на явища, які одночасно стосуються різних галузей наук. Саме до таких явищ належать абстрактні імена, які перебувають у точці перетину мови, мовлення й думки, унікальної здатності людини до узагальнення. Під час аналізу абстрактних імен одразу ж постають питання репрезентації: певні терміни іменують предмети такими, якими вони є, і їх звично називають «конкретними», інші ж, навпаки, передають ідеї, концепти. До них відносяться «абстрактні» імена. Однак, є очевидним, що між предметами і словами немає прямого зв'язку. Існує швидше когнітивне фільтрування, здійснюване людиною. Лінгво-семантичні дослідження свідчать про істотні труднощі в характеристиці абстрактних імен. Сам смисл терміна «абстрактний» з плином часу еволюціонував: від властивості, виокремленої з об'єктів, до деномінації певних сутностей. Щоб краще зорієнтуватися в проблемі інтегрування абстрактних імен у мовні процеси, на нашу думку, виникає потреба удосконалити принципи їх аргументування і функціонування. Один із перших кроків в опрацюванні цієї проблеми полягає, на наш погляд, в розгляді місця абстрактних імен в теорії знака і значення, що дало нам змогу зробити такий висновок: визначальним критерієм визначення абстрактних і конкретних імен є когнітивний чинник, який спричинює виникнення у мовця асоціації між об'єктом/предметом і словом.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

- Бекбалаев А. А. Лексическая номинация лиц и коллективов в современном немецком языке: автореф. дисс. ... канд. филол. наук: 10.02.04. М., 1979. 24 с.
- Бернацкая Ю. Ф. Ономазиологические аспекты образования и функционирования наименований лиц творческих профессий в современном английском языке: дисс. ... канд. филол. наук: 10.02.04. СПб., 1995. 164 с.
- Горский Д.П. *Вопросы абстракции и образование понятий*. 1961. 352 с.
- Загнітко А.П. Сучасні лінгвістичні теорії : монографія. Донецьк : ДонНУ, 2006. 338 с.
- Мартинюк А. П. Словник основних термінів когнітивно-дискурсивної лінгвістики. Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2011. 196 с.
- Павлина С. Ю. Переходные зоны в области функционирования абстрактных и конкретных существительных: автореф. ... канд. филол. наук: 10.02.04. Н. Новгород, 1997. 18 с.
- Перева А. В. Система суффиксации в современном английском языке: дисс. ... канд. филол. наук: 10.02.04. М., 1976. 228 с.
- Тименко Л. Абстрактні іменники у реєстрі Зведеного словник. URL: https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKewjFuNGyn4HzAhXhpIsKHXnbBJAQFnoECA0QAQ&url=http%3A%2F%2Fwww.irbis-nbuv.gov.ua%2Fcgi-bin%2Firbis_nbuv%2Fcgiiirbis_64.exe%3FC21COM%3D2%26I21DBN%3DUJRN%26P21DBN%3DUJRN%26IMAGE_FILE_DOWNLOAD%3D1%26Image_file_name%3DPDF%2Flecbu_2013_22_12.pdf&usg=AOvVaw0IUyykwf7_s2uIOX6o-Od5 (дата звернення: 10.05.2023)
- Тома Н. М. До проблеми визначення абстрактної лексики. *Мовні і концептуальні картини світу* : зб. наук. праць. 2011. Вип. 34. С. 288–292.

REFERENCES

- Bekbalaev A. A. Leksycheskaia nomynatsyia lyts y kollektyvov v sovremennom nemetskom yazuke [Lexical nomination of persons and groups in the modern German language]: avtoref. dyss. ... kand. fyol. nauk: 10.02.04. M., 1979. 24 s.
- Bernatskaia Yu. F. Onomasyolohycheskye aspektu obrazovaniya y funktsyonyrovaniya naymenovanyi lyts tvorcheskykh professyi v sovremennom anhlyiskom yazuke [Onomasiological aspects of the formation and functioning of the names of persons of creative professions in modern English]: dyss. ... kand. fyol. nauk: 10.02.04. SPb., 1995. 164 s.
- Horskyi D.P. Voprosu abstraktsyy y obrazovanye poniatyi [Abstraction issues and concept formation]. 1961. 352 s.
- Zahnitko A.P. Suchasni linhvistychni teorii [Modern linguistic theories]: monohrafiia. Donetsk : DonNU, 2006. 338 s.
- Martyniuk A. P. Slovnyk osnovnykh terminiv kohnityvno-dyskursyvnoi linhvistyky [Dictionary of basic terms of cognitive-discursive linguistics]. Kh. : KhNU imeni V. N. Karazina, 2011. 196 s.
- Pavlyna S. Yu. Perekhodnye zony v oblasti funktsyonyrovaniya abstraktnukh y konkretnukh sushchestvytelnykh [Transition zones in the field of functioning of abstract and concrete nouns]: avtoref. ... kand. fyol. nauk: 10.02.04. N. Novhorod, 1997. 18 s.
- Pereva A. V. Systema suffyksatsyy v sovremennom anhlyiskom yazuke [Suffixation system in modern English]: dyss. ... kand. fyol. nauk: 10.02.04. M., 1976. 228 s.
- Tymenko L. Abstraktni imennyky u reiestri Zvedenoho slovnyk [Abstract nouns in the register of the Consolidated Dictionary]. URL: https://www.google.com/url?sa=t&ret=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwjFuNGyn4HzAhXhpIsKHXnbBJAOFnoECA0QAQ&url=http%3A%2F%2Fwww.irbis-nbuv.gov.ua%2Fcgi-bin%2Ffirbis_nbuv%2Fcgiiirbis_64.exe%3FC21COM%3D2%26I21DBN%3DUJRN%26P21DBN%3DUJRN%26IMAGE_FILE_DOWNLOAD%3D1%26Image_file_name%3DPDF%2Flecba_2013_22_12.pdf&usg=AOvVaw0IUyykwf7_s2uIOX6o-Od5 (data zvernennia: 10.05.2023)
- Toma N. M. Do problemy vyznachennia abstraktnoi leksyky [On the problem of defining abstract vocabulary]. Movni i kontseptualni kartyny svitu [inguistic and conceptual pictures of the world]: zb. nauk. prats. 2011. Vyp. 34. S. 288–292.

Oksana Vovkodav. Interpretation of an abstract name and its semantic features. The article attempts to explain the specifics of the interpretation of abstract nouns in the English language and their semantic features. It is generalized that an object denoted by a noun is understood as participating in a special reality intended for it, and is reflected in the human psyche. At the level of representation, such natural participation of the object is actually reflected in the congruence of the nominal and verbal components in each other's sentences, in their semantic agreement. Therefore, it is emphasized that if the object denoted by a noun is included in classes of different kinds, then its natural use may be different, and the structures of activity in which it participates are also different. It is noted that the put forward position is not always confirmed by abstract words. It is generalized that abstract nouns can denote different objects of opinion in the same context, for example: occupy a place (job), occupy a place (space). Based on this, it is assumed that a person's knowledge of the meaning of these nouns is less concentrated around the objective element of such meaning, i.e. There is a certain core in the semantic representation of such nouns. The basis for the formation of abstract nouns in English are the following suffixes: -age, -ance/-ence, -ancy/-ency, -dom, -hood, -ing, -ion/-tion/-ation, -ism, -ment, -ness, -ship, -th, -ty, -ing, -ness, -ism, -ance. It has been established that to determine the meaning of a derived word, it is advisable to consider the combination of the same suffix with different bases and the combination of the same bases with different suffixes. For example, the suffixes -ity and -ism form abstract nouns from adjective stems.

Key words: interpretation; abstract vocabulary; abstract names; semantic features; semantic meaning.